

Verksamhetsstrategi

Detta dokument beskriver verksamhetsstrategin för Expertgruppen för biståndsanalys (EBA). Strategin beskriver verksamhetens långsiktiga inriktning samt arbetet framöver. Vidare presenteras de kriterier som ligger till grund för EBA:s prioriteringar. Strategin revideras årligen. Den långsiktiga inriktningen på verksamheten ligger fast, men fokus för arbetet framöver bygger på de erfarenheter som EBA har gjort under sin första verksamma tid. EBA:s arbetsformer beskrivs i ett separat dokument.

Utgångspunkten för EBA:s arbete är kommittédirektiven. Enligt direktiven ska EBA utvärdera och analysera Sveriges internationella bistånd för att på så vis utveckla biståndet och bygga upp en långsiktig kunskapsbas av hög kvalitet. EBA har till uppdrag att beställa, sammanställa, genomföra och kommunicera utvärderingar, analyser och studier om biståndets genomförande, resultat och effektivitet. Genom detta arbete ska EBA bidra till att bredda och fördjupa underlaget för en kontinuerlig utveckling av biståndspolitikerna.

Verksamhetens långsiktiga inriktning

Målet för EBA:s verksamhet är att bidra till att utveckla Sveriges internationella bistånd och bygga upp en kunskapsbas av hög kvalitet. De studier¹ som EBA låter genomföra ska ha sådan karaktär att de kan påverka politiska beslut framför allt i Sverige, men även internationellt. Ett övergripande mål för verksamheten är att utvärdera och analysera biståndets möjlighet att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Biståndsområdet är omfattande. Det spänner över flera samhällssektorer och omfattar ett stort antal länder och organisationer. Därför behöver biståndet belysas från många håll. Biståndets roll i ett bredare sammanhang, som en del i den globala utvecklingen, får inte heller glömmas bort. På ett övergripande plan kan åtminstone tre över tiden giltiga frågeställningar identifieras:

- Motiv för bistånd?
- Hur bör svenskt bistånd inriktas?
- Hur bör biståndsverksamhet styras och organiseras?

---

¹ Vi använder studier som ett samlingsnamn på de projekt som EBA låter genomföra, dvs. studier omfattar såväl utvärderingar som analyser och andra typer av kunskapsunderlag.

Motiv för bistånd omfattar exempelvis frågor om när bistånd kan göra skillnad, men också vad som har varit motiven bakom, och målen med, det bistånd som ges.

Hur bör svenskt bistånd inriktas inkluderar bland annat vad den samlade kunskapen från forskning, utvärdering och beprövad erfarenhet säger oss om hur bistånd bör inriktas, genomföras och utvärderas och hur internationella överenskommelser och normer som Sverige åtagit sig att följa förhåller sig till denna kunskap.

Hur bör biståndsverksamhet styras och organiseras omfattar samordningen och organiseringen av biståndet i Sverige och internationellt. Andra frågor av intresse är till exempel i vilken mån den rådande styrningen är effektiv och hur en väl fungerande verksamhet av god kvalitet med hög kostnadseffektivitet uppnås på bästa sätt.

Den långsiktiga inriktningen på EBA:s verksamhet tar sin utgångspunkt i dessa frågeställningar. Frågeställningarna ska angripas från såväl givarlandets som mottagarlandets perspektiv.

Verksamhetsstrategin utgör en utgångspunkt för EBA:s arbete. EBA är emellertid öppen för synpunkter utifrån på frågeställningar som bör belysas och studier som bör genomföras. Vilka studier som kommer att genomföras kommer också att bero på tillgången till författare. Olika metoder kan användas för att finna lämpliga författare till EBA:s rapporter. Vissa frågeställningar lämpar sig för utlysning, i andra fall söker EBA aktivt upp tänkbara författare. En viktig roll för expertgruppen är att säkerställa att de studier som genomförs håller hög kvalitet.

En viktig del av EBA:s arbete är att upprätthålla ett aktivt nätverk med ledande organisationer som analyserar och utvärderar biståndet och EBA kommer att samarbeta med andra aktörer i de fall det bedöms relevant och effektivt för studiernas genomförande.

Arbetet framöver

EBA:s arbete framöver kommer fokusera på biståndets genomförande och resultat. Dessa frågor är sammanlänkade genom att effektiviteten i genomförandet är väsentlig för biståndets resultat.

Biståndets genomförande

EBA har en viktig roll att fylla vad gäller att tillgängliggöra befintlig kunskap vad gäller biståndets genomförande. Biståndspolitikens övergripande inriktning beskrivs i den biståndspolitiska plattform som antogs i mars 2014 och styrs av regeringens resultatstrategier för biståndet.² Exempel på frågor som EBA avser att belysa är vart går biståndet, hur genomförs det, hur är samordningen mellan aktörer organiserad och ger den rådande styrningen önskade resultat och bidrar den till att skapa en kostnadseffektiv biståndsverksamhet?

En central aspekt i biståndets genomförande är valet av kanal och form för biståndet. Det svenska biståndet ges genom många olika kanaler (svenska och internationella organisationer, bilateralt till samarbetsländer, genom multilaterala organisationer inklusive EU och genom den privata sektorn). Hur bistånd kanaliseras spelar roll för vilka effekter och resultat biståndet kan bidra till och det är därför ett viktigt område för EBA att studera. Olika kanaler har olika för- och nackdelar och väcker flera frågeställningar, till exempel vilka incitamentsproblem som finns hos olika aktörer, hur effektivitet i en

---

² Den nya regeringen aviserade i samband med regeringsdeklarationen 2014 att den biståndspolitiska plattformen kommer att ses över under det kommande året vilket särskilt aktualiserar frågan om styrningen av biståndet.

biståndsorganisation bör mätas, om olika kanaler lämpar sig olika bra för olika typer av biståndsinsatser och i vilken mån val av kanal drivs av andra mål än de biståndspolitiska? Bistånd ges också i olika former (en grov uppdelning är att skilja mellan projektstöd, programstöd och budgetstöd) och genom olika instrument, t.ex. gåvor, lån eller olika typer av finansiella garantier. EBA har en roll att fylla i att utvärdera och analysera hur olika former och instrument har använts och vilka som bör väljas för olika typer av insatser.

Ytterligare en viktig del i biståndets genomförande är frågan om på vilken nivå – nationellt, inom EU eller på internationell nivå – som biståndet bör styras. Detta är i sin tur kopplat till biståndets roll i en bredare diskussion om global utveckling. Det offentliga biståndet är endast ett verktyg för att bidra till fattigdomsbekämpning och en hållbar utveckling. Många utmaningar av relevans för människor i låginkomstländer är globala frågor som måste hanteras bortom ett enskilt lands gränser och med resurser utanför den nationella biståndsbudgeten. Det är därför viktigt för EBA att bidra med analyser av hur det offentliga biståndet ska samordnas med övriga finansieringskällor, t.ex. bistånd som ges av privata aktörer och insatser som görs inom andra politikområden inom ramen för en samlad politik för global utveckling för att hantera olika regionala och globala utmaningar.

Biståndets resultat

Frågan om biståndets resultat inbegriper dels frågeställningar om hur enskilda former av bistånd och finansieringsmekanismer fungerar, dels frågeställningar om i vilken utsträckning biståndspolitikens beslutade mål uppfylls. Det omfattar också vilka metoder som bör användas för att utvärdera resultaten av såväl enskilda biståndsinsatser som mer övergripande.

Av främsta intresse är kunskap om långsiktiga effekter (impact) av bedriven verksamhet och inte primärt utvärdering av design och implementering eller omedelbara resultat av enskilda projekt eller program (output eller outcome). Olika former av utvärderingar är möjliga. En form är meta-studier som avser besvara frågor som vilka typer av biståndsinsatser inom ett specifikt område som i utvärderingar visat sig fungera respektive inte fungera. Andra är landstudier med ambition att analysera effekter av långsiktiga utvecklingssamarbeten och tematiska studier.

Exempel på frågeställningar av intresse är: Vilka belägg finns för önskade utvecklingseffekter av specifika former av biståndsfinansierade interventioner? Finns belägg för att vissa interventioner är destruktiva? Var, när, hur och varför "fungerar" vissa interventioner? På vilket sätt organiseras verksamhet så att ny kunskap skapas och tas om hand för fortsatt lärande? Vilken kunskap finns beträffande effekter av olika styrformer? Ingångar till den senare frågan kan exempelvis vara studier om hur övergången från landstrategier till resultatstrategier har påverkat biståndsverksamheten, hur styrande resultatredovisningen är för biståndets inriktning och hur resultatrapporteringskraven i strategierna uppfylls.

Kriterier för prioriteringar i EBA:s verksamhet

Prioriteringen mellan de många olika studier som rymms inom EBA:s grundläggande frågeställningar ska styras av studiernas betydelse för såväl långsiktig *kunskapsuppbyggnad* som mer kortsiktig *policyrelevans*. Med *policyrelevans* avses att EBA:s studier ska vara relevanta och tillämpbara för politiska beslutsfattare. Detta innebär inte att varje rapport måste innehålla direkta policyrekommendationer. Ett mål är dock att studier som inte resulterar i direkta rekommendationer ska leda till en långsiktig

kunskapsuppbyggnad och därigenom kunna vara en grund för vidare studier som i sin tur kan resultera i rekommendationer.

Frågeställningens *aktualitet* kommer också att vara styrande för vilka studier som genomförs. EBA ska bidra till debatten om utvecklingen av svenskt bistånd därför måste studier som genomförs ha koppling till det som sker inom biståndet.

Ett ytterligare kriterium för EBA:s arbete är att studiens område står för en *betydande andel av biståndsbudgeten* eller förväntas ha *betydande effekter*. Därtill finns det frågor som varken rör en stor andel av biståndsbudgeten eller kan sägas på annat sätt ha stora ekonomiska konsekvenser, men är av *principiell betydelse* för biståndet. Ett exempel är etiska frågor knutet till bistånd. Ett annat exempel är graden av tillgänglighet på information om hur mycket resurser Sverige tillhandahåller för olika ändamål och hur mycket av dessa som faktiskt används ändamålsenligt.

Dubbelarbete ska undvikas. Många aktörer bedriver forskning, utvärderingar och analyser inom biståndet och det är viktigt att ta till vara den kunskap som finns vid prioritering av studier. EBA ska därför bedriva en aktiv omvärldsbevakning för att identifiera områden där behovet av ytterligare kunskap är särskilt stort. Det finns ett behov av att sammanställa och renodla redan existerande kunskap och resultat och översätta resultat från forskning och utvärderingar till relevanta policyslutsatser. På områden där det saknas relevant kunskap kan mer omfattande projekt behöva genomföras. Tillgången på resurser kommer att avgöra i vilken utsträckning sådana mer resurskrävande projekt kan bli aktuella.

Verksamhetens inriktning under 2015

Under 2015 planerar EBA att publicera studier om såväl biståndets genomförande som dess resultat. Flera studier av hur biståndet genomförs inom olika sektorer t.ex. demokrati och klimat är redan planerade. Vidare planeras även mer övergripande studier av internationellt reformsamarbete och institutioners roll i biståndet. Vad gäller biståndets resultat planerar EBA att bland annat publicera syntesutvärderingar som sammanställer befintlig kunskap från robusta utvärderingar.

EBA strävar efter att publicera studier på aktuella områden med en tydlig relevans för beslutsfattare och efterfrågar också förslag till studier från beslutsfattare men även författare och andra. EBA bedriver också löpande aktiv omvärldsbevakning för att fånga upp intressant forskning som är av relevans för det svenska biståndet. Sammantaget innebär detta att vilka studier som planeras under det kommande året kan komma att ändras. Det kan också innebära att EBA även kommer att organisera seminarier på teman för vilka det inte (ännu) finns någon EBA rapport. Därtill är när i tiden olika planerade studier genomförs och lanseras beroende av författarnas tillgänglighet.